

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ & ΜΑΘΗΣΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ

Μαλαματή Δίτσιου
Τετάρτη 12 Νοεμβρίου 2014

ΓΙΑΤΙ;

**Ο άνθρωπος διαμορφώνεται,
ολοκληρώνεται και εξελίσσεται
μέσα σε σχέσεις, μέσα σε ομάδες.**

**Οι διαπροσωπικές σχέσεις τον
διαμορφώνουν βιολογικά, αλλά και
ψυχοκοινωνικά**

Ο χώρος της εκπαίδευσης χαρακτηρίζεται από **σημαντικότητα** και **πολυπλοκότητα**

την εφαρμογή ενός **διεπιστημονικού μοντέλου**

Μέσα στα πλαίσια αυτού του μοντέλου αξιοποιούνται οι Νευροεπιστήμες, η Θεωρία των Ζωντανών Συστημάτων, η Θεωρία των Πολύπλοκων Συστημάτων και οι Επιστήμες της Μελέτης του Ανθρώπου, της Ψυχολογίας, της Κοινωνιολογίας με την έμφαση στην Προαγωγή της Υγείας και της Ανάπτυξης του Ανθρώπου

Ο **ανθρώπινος νους** αναπτύσσεται απ' την αλληλεπίδραση των νευροφυσιολογικών διεργασιών και των διαπροσωπικών σχέσεων.

Σύμφωνα με τη θεωρία της Διαπροσωπικής Νευροβιολογίας (Siegel, 2007) η **σχέση, η συνομιλία με τον άλλον αλλάζει τις νευρωνικές οδούς και ενισχύει τις συνάψεις**

ιδιαίτερα όταν αυτή η συνομιλία είναι σημαντική
και συμβαίνει μέσα σ' ένα πλαίσιο
συναισθηματικής εγρήγορσης, συντονισμού,
ασφάλειας και ισχυρών συναισθηματικών δεσμών.

Η νέα εμπειρία (που έχει νόημα)

ενεργοποιεί γονίδια που παράγουν πρωτεΐνες, που με τη σειρά τους οδηγούν στη δημιουργία νέων συνάψεων και νευρώνων.

Η νευροπλαστικότητα αποτελεί μία διεργασία που διατηρείται σ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, ακόμη και σε προχωρημένη ηλικία.

- Οι νευροεπιστήμες διδάσκουν ότι υπάρχουν ορισμένες εμπειρίες και κατάλληλα περιβάλλοντα που **αυξάνουν** την πλαστικότητα του εγκεφάλου

και άλλες εμπειρίες και περιβάλλοντα που **αναστέλλουν** και παρεμβαίνουν στη νευροπλαστικότητα δηλαδή **τη μάθηση και τη μνήμη.**

Παράγοντες αναγκαίοι για την προαγωγή της πλαστικότητας του εγκεφάλου (Flores, 2010) είναι:

1. **οι δυνατοί συναισθηματικοί δεσμοί,**
2. **το πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον, η συναισθηματική εγρήγορση και τα κατάλληλα ερεθίσματα που διεγείρουν την προσοχή και την περιέργεια,**
3. **η εμπειρία, η βιωματική μάθηση και όχι η ερμηνεία ή ο αφηρημένος λόγος, με σημαντική την επανάληψη**
4. **το κλίμα ασφάλειας που χαρακτηρίζεται από συνεργασία, φροντίδα, ενίσχυση του θετικού, αίσθημα δικαιοσύνης, που αναδεικνύουν τον βαθιά κοινωνικό χαρακτήρα του ανθρώπινου εγκεφάλου.**

- Σύμφωνα με τις σύγχρονες απόψεις
Ο συντονιστής ομάδας δεν είναι παράγοντας αλλαγής, οι σχέσεις είναι

**Ο δάσκαλος είναι ο καταλύτης για τη μάθηση
και η σχέση είναι το εργαλείο**

Το συναισθηματικό κλίμα: οικογένεια/σχολείο

Είναι προφανές ότι σημαντικός παράγοντας στην εκπαιδευτική διαδικασία δεν είναι τι λέει ο γονιός ή ο δάσκαλος αλλά **πως συμπεριφέρεται.**

- Η θεωρία των Πολύπλοκων Συστημάτων

ο σημαντικός παράγοντας που χαρακτηρίζει ένα σύστημα δεν είναι τόσο

τα χαρακτηριστικά των μερών που το απαρτίζουν

αλλά

ο τρόπος που αυτά αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και με το περιβάλλον

- **Οι ομάδες συνεργασίας** συντελούν στην ενεργοποίηση της μάθησης και περισσότερο στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.
- **ΑΡΧΗ** καλά θεμελιωμένη στην έρευνα – γνωρίζουμε ότι τα παιδιά έτσι μαθαίνουν καλύτερα και με πιο χρήσιμο τρόπο τα γνωστικά αντικείμενα, ενώ παράλληλα καλλιεργούν μια αρκετά ευρύτερη κλίμακα δεξιοτήτων/ικανοτήτων.

- **Φροντίζουμε τις σχέσεις και τις συνδέσεις**

2^η ΑΡΧΗ ένα σύστημα, για να μπορεί να παραμένει λειτουργικό στους στόχους του, χρειάζεται συνεχώς να **φροντίζει τις συνδέσεις του και εσωτερικά** –

Η ανάγκη γίνεται πιο επιτακτική σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό πολυπλοκότητας, αβεβαιότητας και διαφοράς

- Μια 3^η ΑΡΧΗ, απορρέει από την θεωρία των **ζωντανών συστημάτων**:

«Ένα σύστημα παραμένει λειτουργικό στο βαθμό που ενσωματώνει θεωρία της αλλαγής και που έχει τη δυνατότητα να παράγει τον εαυτό του»

Ο J. Dewey υποστήριζε ότι η δημοκρατία βασίζεται στην εκπαίδευση που ενσωματώνει τη δυνατότητα να επιλέγεις τις δραστηριότητες μάθησης με κριτήριο το προσωπικό νόημα.

- 4^η ΑΡΧΗ είναι η **έμφαση στο θετικό**

ο διεπιστημονικός διάλογος έχει αναδείξει με σημαντικά ερευνητικά δεδομένα την βασική αρχή ότι η **μάθηση βασίζεται στη σχέση και μάλιστα στη σχέση μέσα σε ένα καλό συγκινησιακό κλίμα**

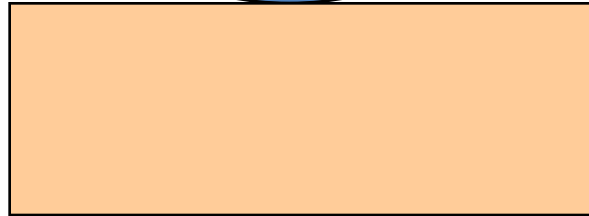
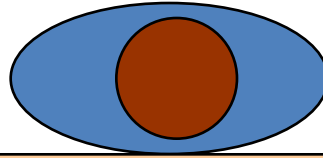
- στην πράξη.....

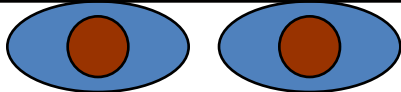
- Δίνουμε λίγο χρόνο στην αρχική ολομέλεια για ένα **καλωσόρισμα** και μια **αρχική σύνδεση** έχοντας υπόψη κάποιες κεντρικές αρχές που υπογραμμίζουν την **σημασία των σχέσεων**

πχ παιχνίδια γνωριμίας , τοποθέτηση θρανίων κλπ

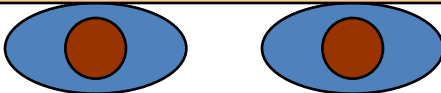
Κλασική τάξη

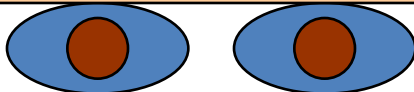
ΜΑΘΗΤΗΣ 1 ΜΑΘΗΤΗΣ 2

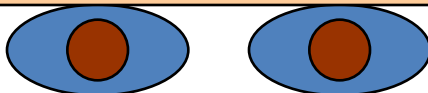
ΜΑΘΗΤΗΣ 3 ΜΑΘΗΤΗΣ 4

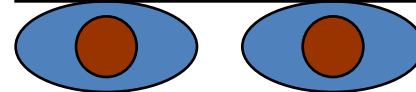
ΜΑΘΗΤΗΣ 5 ΜΑΘΗΤΗΣ 6

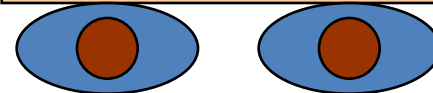
ΜΑΘΗΤΗΣ 7 ΜΑΘΗΤΗΣ 8

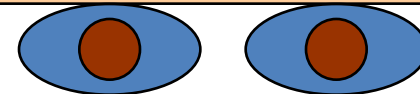
ΜΑΘΗΤΗΣ 9 ΜΑΘΗΤΗΣ 10

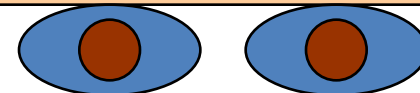
ΜΑΘΗΤΗΣ 11 ΜΑΘΗΤΗΣ 12

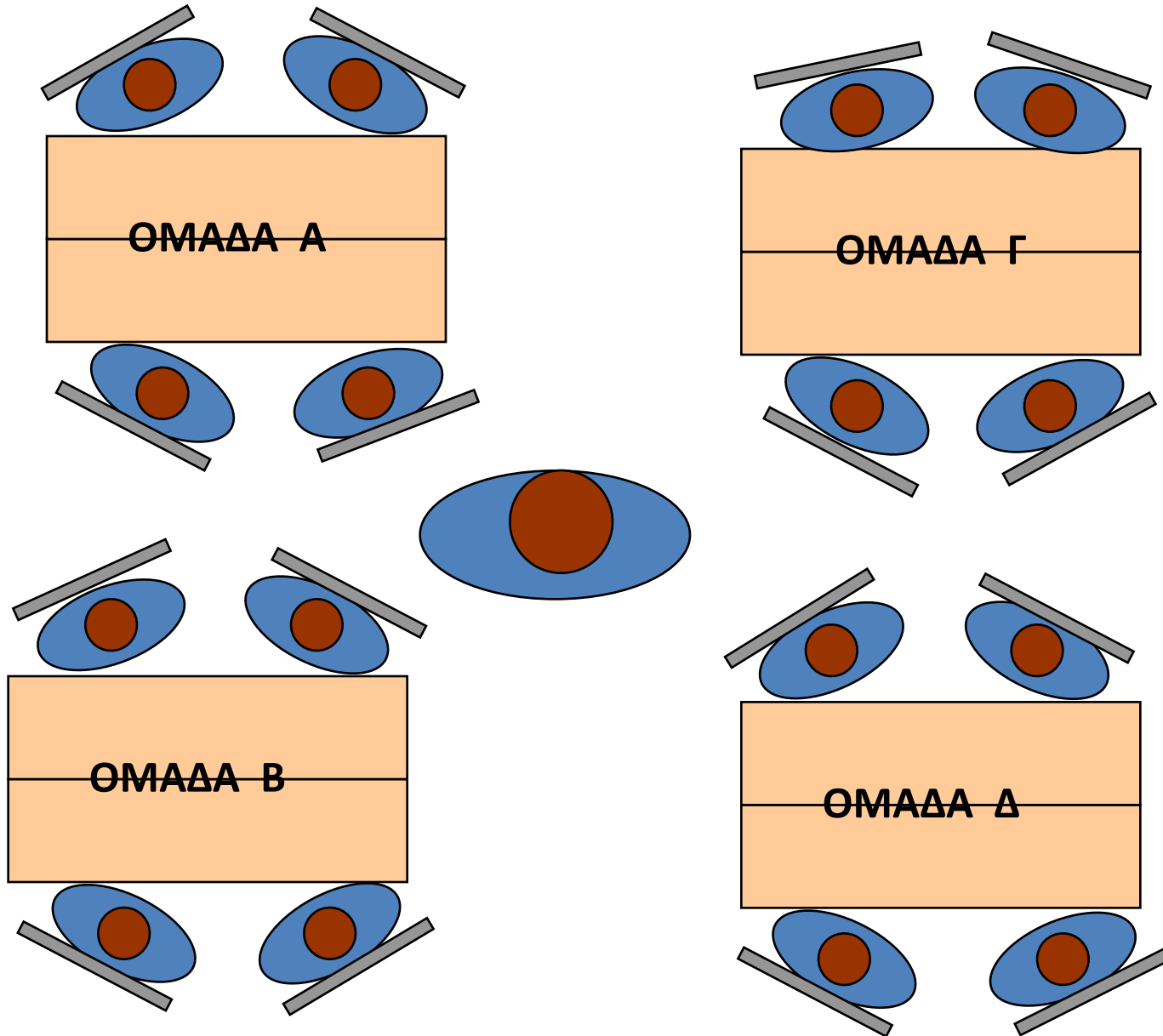
ΜΑΘΗΤΗΣ 13 ΜΑΘΗΤΗΣ 14

ΜΑΘΗΤΗΣ 15 ΜΑΘΗΤΗΣ 16

Σύγχρονη τάξη

- **«αφιερώστε λίγα λεπτά για να γνωριστείτε....»**
Θυμόμαστε ότι τα πρόσωπα μιας ομάδας στο ξεκίνημά της δεν είναι ακόμη οικεία μεταξύ τους.
- **Όσο τους ζητούμε να μπούνε σε έργο χωρίς μια ανθρώπινη γνωριμία προηγουμένως, ρισκάρουμε ότι θα επικεντρωθούν στο έργο χωρίς να έχει ακόμα στηθεί μία ελάχιστη σχέση μεταξύ τους.**

- Εάν θέλουμε πραγματικά να χτίσουμε ένα

ομαδικό κλίμα στο επίπεδο της τάξης, χρειάζεται να φροντίσουμε μεθοδευμένα τα υποσυστήματα στα ξεχωριστά επίπεδα:

άτομο-δυάδα-τετράδα-ολομέλεια

- **Ξεκινάμε από δυάδες ανταλλαγή θετικών εμπειριών**
γιατί βασική αρχή της λειτουργικής διεργασίας
είναι η αξιοποίηση του θετικού.

Μπροστά στο δύσκολο συναίσθημα οι άνθρωποι
τείνουμε να κλείνουμε ενώ με το θετικό
ανοίγουμε.

Δίνουμε χρόνο να την μοιραστούν και να χτίσουν
την σχέση σε ένα πρώτο επίπεδο με «υλικά» από
θετική εμπειρία

- Μετά η δυάδα διαλέγει **μία άλλη δυάδα** για να φτιάξουν μικρή ομάδα και βρίσκουν **ένα όνομα** για την ομάδα τους (Το «**παρατσούκλι**», ενεργοποιεί τον αναλογικό τρόπο του σκέπτεσθαι και προκαλεί χαλάρωση, γέλιο κλπ)
- Το «**έργο συγκροτεί την ομάδα**» : ζητάμε από την τετράδα να διεκπεραιώσει ένα συγκεκριμένο έργο, σχετικό με το θέμα/στόχο, που να είναι εφικτό στο διαθέσιμο χρόνο.

Τους προτρέπουμε να **παράγουν γνώση** μέσα από την επεξεργασία των δικών τους εμπειριών.

- Τονίζουμε ότι **«όλες οι φωνές είναι καλό να ακούγονται»**,
- Μέσα από την όλη διαδικασία παράγεται θεωρία, την οποία η ομάδα νοιώθει ως δικό της δημιούργημα.
- **Ο εκπαιδευόμενος συν-παραγωγός της γνώσης**

- Για να οργανώσουμε ένα σύγχρονο περιβάλλον συνεργατικής μάθησης, ποιοι παράγοντες παίζουν ρόλο:

➤ **α) η σύνθεση των ομάδων εργασίας**

✓ **ολιγομελής**

✓ **ετερογενής**

έτσι εξασφαλίζονται συνθήκες αυξημένης αλληλεπίδρασης

➤ β) η φύση των δραστηριοτήτων που θα πραγματοποιήσουν τα παιδιά στην ώρα του μαθήματος

Οι δραστηριότητες

- να σχετίζονται όσο γίνεται περισσότερο με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών
- να επιτυγχάνουν τη σύνδεση επιστημονικής γνώσης με την καθημερινή ζωή
- να εξασφαλίζουν την ενεργή συμμετοχή των παιδιών στη μάθησή τους

❖ Φύλλα εργασίας απαραίτητα

το φύλλο εργασίας είναι ένα εξαιρετικά χρήσιμο και αναγκαίο εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης με βάση το οποίο πραγματοποιείται ένα σενάριο διδασκαλίας

- με εξαίρεση -τα παιδιά αναλαμβάνουν να σχεδιάσουν μόνα τους διερευνητικές εργασίες,
- καλό είναι να υπάρχει ένα φύλλο εργασίας που καθοδηγεί και υποστηρίζει τα παιδιά

- **Το φύλλο εργασίας, περιέχει**

1. Εισαγωγή – κατάσταση προβληματισμού
2. Ατομικές εργασίες-ανίχνευση των ιδεών και εμπειριών των παιδιών
3. Ομαδικές- πειραματικές- διερευνητικές δραστηριότητες
4. Ομαδικές δραστηριότητες – ζώνη διαλόγου
5. Μεταγνωστικού τύπου δραστηριότητες
6. Εφαρμογή της επιστημονικής γνώσης σε καταστάσεις καθημερινής ζωής

συνοψίζοντας...

Παιδαγωγικό πλαίσιο και προϋποθέσεις για την επιτυχία της συνεργατικής μάθησης

- Σαφείς διδακτικοί στόχοι ως προς τα επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα
- Συνεργασία όλων των μελών της ομάδας για την επίτευξη των στόχων
- Σαφείς και πλήρεις οδηγίες για την ολοκλήρωση της δραστηριότητας / έργου
- Ανομοιογενείς ομάδες

ΜΕΙΖΟΝ/ Σταυρίδου, Συνεργατική μάθηση στις Φ.Ε.

σας ευχαριστώ